

Hans Van Werveke, *Herinneringen uit Kinderjaren en Jeugd*, Gent, Liberaal Archief, 2000, 151 pp., ill., 600 BEF (Verhandelingen van het Liberaal Archief nr. 14)

De Gentse hoogleraar Hans Van Werveke (1898-1974) heeft een leidende rol gespeeld in de liberale Vlaamse beweging. Hij was redacteur van *De Vlaamse Gids* van 1935 tot 1969, ondervoorzitter en daarna voorzitter van het Willemsfonds van 1938 tot 1961, voorzitter van de Stichting Het Laatste Nieuws vanaf haar oprichting in 1955. In 1949 vormde hij een front van de drie Vlaamse cultuurfondsen in een Algemeen Vlaams Comité, tegen de publicatie van de resultaten der talentelling van 1947, die in het Brusselse en op de taalgrens tot een referendum geworden was. Ook later, als erevoorzitter van het Willemsfonds, bleef hij waken over het Vlaamsgezinde gedachtegoed in de liberale kringen. Als historicus

was hij een pionier van de samenwerking met Nederland, in congressen en tijdschriften en in de twaalfdelige *Geschiedenis der Nederlanden*, die een eerste maal verscheen van 1949 tot 1958.

In 1966 schreef Van Werveke voor zijn kinderen en hun gezin deze “aantekeningen”, om “de sfeer te suggereren van de jaren waarin ik ben opgegroeid.” Hij bezorgde ze ook aan zijn naaste collega’s en medewerkers. Zijn grootvader was tijdens de schoolstrijd van 1879 gebroodroofd omdat zijn kinderen, waaronder Hans’ vader, officiële normaalscholen bezochten. Die kinderen bleven dan uit de kerk weg, maar de kleinkinderen werden nog wel gedoopt en deden hun eerste communicatie. Hans’ vader bleef geen onderwijzer, maar werd hulparchivaris van de stad Gent en conservator van het museum van oudheden. Dat had hij waarschijnlijk te danken aan zijn vriendschap met Paul Fredericq, met wie hij nauw samenwerkte in het Willemsfonds en in de redactie van het liberale flamingantische weekblad *Het Volksbelang*.

Behalve over zijn familie en haar vriendenkring, vertelt Hans Van Werveke over het onderwijs dat hij volgde, over zijn onderwijzers, leraars en professoren, en bijzonder over zijn verhouding tot zijn leermeester Henri Pirenne. Veel nieuws heb ik daar niet uit geleerd. Dankzij minister Louis Franck werd de knappe jonge leraar in 1924 benoemd voor een eerste opdracht aan de gedeeltelijk vernederlandsde Rijksuniversiteit.

Het is een begrijpelijke daad van piëteit dat de oud-medewerkers van Van Werveke, die het Liberaal Archief leiden, deze vlot geschreven herinneringen hebben willen uitgeven, en dat de drie dochters van de geleerde daarbij bereidwillig hebben geholpen. Even begrijpelijk is dat, om de verkoop te stimuleren, er teksten worden verspreid met krasse overdrijvingen. Maar de volgende overdrijving is al te kras: “*De taalkwestie te Gent in de vroege 20ste eeuw en vooral de hardnekkige strijd om de vernederlandsing van de universiteit vóór, tijdens en na W.O. I, komen ruimschoots aan bod.*” Terzake onthoud ik uit dit boekje alleen dat in de rijksmiddelbare school in Gent en daarna in het atheneum in de oude humaniora, ongeveer de helft van Hans’ medeleerlingen van huis uit Franssprekend waren; in de faculteit Wijsbegeerte en Letteren onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog zelfs de meerderheid van de studenten. Het alternatief voor Frans was dialect, ook bij de meeste Vlaamsgezinden.

Het zou bijzonder interessant geweest zijn indien professor Van Werveke beschreven had hoe de vernederlandsing van zijn faculteit concreet verlopen was tijdens het interbellum. Maar daarover geen woord.

LODE WILS [GRAAF DE GRUNNELAAN 14, B-3001 HEVERLEE]